

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt mandag den 18. december 2023

Sag 90/2023

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Jacob Kiil, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Københavns Byret den 8. juni 2023 (SS 80-23051/2021) og af Østre Landsrets 21. afdeling den 29. juni 2023 (S-1681-23 og S-1682-23).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt, Lars Hjortnæs, Jan Schans Christensen og Mohammad Ahsan.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse af byrettens kendelse.

T har nedlagt påstand om afvisning af kæremålet, subsidiært stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Sagsfremstilling

T blev ved anklageskrift af 30. september 2021 og tillægsanklageskrift af 13. juli 2022 tiltalt i syv forhold for overtrædelse af færdselsloven, retsplejeloven og registreringsbekendtgørelsen. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om fængselsstraf, ubetinget frakendelse af førerretten og udvisning i medfør af udlændingelovens § 24, nr. 2. I såvel anklageskriftet som tillægsanklageskriftet tilkendegav anklagemyndigheden, at der ikke skulle medvirke domsmænd under sagens behandling.

Sagen var berammet til hovedforhandling den 8. juni 2023. T udeblev fra retsmødet. Hendes beskikkede forsvarer, advokat Jacob Kiil, fremsatte på vegne af T under retsmødet begæring

om, at sagen skulle behandles under medvirken af domsmænd med henvisning til, at sagen havde særlig indgribende betydning for hende. Anklagemyndigheden protesterede herimod.

Ved kendelse af samme dato bestemte Københavns Byret, at sagen skulle behandles uden medvirken af domsmænd. Af kendelsen fremgår bl.a.:

”Tiltalte er ved anklageskrift af 6. oktober 2021 og tillægsanklageskrift af 25. juli 2022 tiltalt for overtrædelse af færdselslovens § 117, stk. 1, nr. 3, jf. § 53, stk. 1, § 117, stk. 1, nr. 3, jf. stk. 2, nr. 1 og 3, jf. § 53, stk. 1, § 117 d, stk. 2, jf. § 56, stk. 1, 1. pkt., § 118, stk. 1, nr. 1, jf. § 26, stk. 2, retsplejelovens § 750, 2. pkt., og registreringsbekendtgørelse nr. 2523 af 15. december 2021 § 15, stk. 1, jf. § 114, stk. 3 (dagældende registreringsbekendtgørelse nr. 1643 af 17. december 2018 § 15, stk. 1, jf. § 114, stk. 3).

Der er nedlagt påstand om fængselsstraf, ubetinget frakendelse af førerretten samt udvisning i medfør af udlændingelovens § 24, nr. 2, med indrejseforbud, jf. udlændingelovens § 32, stk. 4, nr. 2.

Det følger af færdselslovens § 119, stk. 2, nr. 3, at domsmænd medvirker i sager om overtrædelse af færdselsloven, som skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte. Efter bestemmelsens stk. 3, nr. 2 og 4, medvirker domsmænd uanset reglerne i § 119, stk. 2, dog ikke i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 eller § 56, stk. 1.

Det følger af forarbejderne til bestemmelserne (lovforslag nr. L 180 af 14. marts 2007, almindelige bemærkninger, pkt. 7), at færdselslovens § 119, stk. 3, er en undtagelse til stk. 2, som medfører, at der uanset reglerne i stk. 2 ikke skal medvirke domsmænd i en sag, hvis betingelserne i stk. 3 er opfyldt.

Der er i sagen rejst tiltale for forhold, som ikke er omfattet af færdselslovens § 119, stk. 3, men disse forhold straffes alene med bøde og kan ikke antages at medføre forlængelse af en eventuel frihedsstraf, der måtte blev idømt i tilfælde af domfældelse for de af sagens forhold, der er omfattet af bestemmelsen. Retten finder på denne baggrund, at færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2 og 4, finder anvendelse, uanset at der også er rejst tiltale for disse øvrige forhold.

Herefter

bestemmes:

Sagen skal behandles uden medvirken af domsmænd.”

Ved kendelse af 29. juni 2023 ændrede Østre Landsret byrettens kendelse, således at der skulle medvirke domsmænd ved behandlingen af sagen. Af landsrettens kendelse fremgår bl.a.:

”Den påkærende kendelse angår et spørgsmål af sådan væsentlig og principiel karakter, at retsplejelovens § 968, stk. 4, ikke er til hinder for, at kæremålet tages under påkendelse.

T er tiltalt for overtrædelse af bl.a. færdselslovens § 117, stk. 1, nr. 3, jf. stk. 2, nr. 1 og 3, jf. § 53, stk. 1. Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om straf af fængsel, ubetinget førerretsfrakendelse og udvisning i medfør af udlændingelovens § 49, stk. 1, jf. § 24, nr. 2.

Landsretten bemærker, at der foreligger divergerende retspraksis om, hvorvidt domsmænd skal medvirke i sager om spirituskørsel, når anklagemyndigheden har nedlagt påstand om udvisning.

I Vestre Landsrets kendelse af 29. juni 2022 (UfR 2022.4096) og Østre Landsrets kendelse af 16. december 2022 (UfR 2023.940) fandtes det forhold, at der var nedlagt påstand om udvisning, ikke i sig selv at kunne begrunde, at der skulle medvirke domsmænd, idet der blev lagt vægt på ordlyden af og forarbejderne til færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, og stk. 2, nr. 3.

I Vestre Landsrets kendelse af 1. juni 2022 (U.2022.3636), Østre Landsrets kendelse af 14. januar 2022 (U.2022.947) og Østre Landsrets kendelse af 6. januar 2023 (UfR 2023.1275) fandtes det forhold, at der var nedlagt påstand om udvisning, at begrunde, at der skulle medvirke domsmænd ved sagernes behandling, idet der blev lagt vægt på, at sagerne på grund af udvisningspåstanden var af særlig indgribende betydning for tiltalte, og at færdselslovens § 119, stk. 3, ikke kunne føre til en fravigelse af udgangspunktet om medvirken af domsmænd i sådanne sager.

Det følger af færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, der er en undtagelse til § 119, stk. 2, at domsmænd ikke medvirker i sager, der vedrører overtrædelse af færdselslovens § 53.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 524 af 6. juni 2007, jf. lovforslag nr. 180 af 14. marts 2007, at undtagelsen i færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, hvorefter der ikke medvirker domsmænd i sager om spirituskørsel, er begrundet i ressourcemæssige betragtninger, og at hverken bevisbedømmelsen i sådanne sager eller sanktionsfastsættelsen, der afgøres efter meget klare retningslinjer, taler for, at der bør medvirke domsmænd, jf. pkt. 7.1., 7.2.1. og 7.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger samt de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 16.

Udvisning er ikke en lovbestemt følge af domfældelse for spirituskørsel, men forudsætter en påstand herom fra anklagemyndigheden, jf. udlændingelovens § 49, stk. 1, og afgørelse af et spørgsmål om udvisning i medfør af udlændingelovens §§ 22-26 beror på andre bevismæssige vurderinger og retlige overvejelser end dem, der skal tages stilling til ved afgørelse af en tiltale for spirituskørsel. De hensyn, der ligger til grund for undtagelsen i færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, hvorefter domsmænd ikke medvirker i sager om spirituskørsel efter færdselslovens § 53, findes derfor ikke at foreligge i en sag som den foreliggende, hvor der tillige er spørgsmål om udvisning.

Hertil kommer, at en bestemmelse om udvisning kan have væsentlige konsekvenser for T, der er registreret med dansk bopælsadresse. Landsretten bemærker i den for-

bindelse, at det fremgår af Udlændinge- og Integrationsministeriets udtalelse af 6. december 2022, at T er EU-borger, at hun har været tilmeldt bopælsregisteret i CPR siden den 1. november 2020, og at hun ifølge eIndkomst har haft dansk lønindkomst i perioderne fra april til december 2020, december 2021 samt fra januar til august og fra oktober til november 2022.

Landsretten finder herefter, at sagen på grund af påstanden om udvisning skønnes at være af særlig indgribende betydning for T, og at der skal medvirke domsmænd i straffesagen mod hende.

Landsretten ændrer derfor byrettens kendelse, således at sagen skal behandles under medvirken af domsmænd.

Thi bestemmes:

Byrettens kendelse ændres, således at sagen mod T skal behandles under medvirken af domsmænd.”

Anklagemyndigheden har oplyst, at straffesagen mod T er sat i bero og afventer Højesterets afgørelse af kæremålet.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 691, stk. 2

Retsplejelovens § 691, stk. 2, lyder:

”Stk. 2. Afgørelser, hvorved en anmodning om behandling af en straffesag under medvirken af domsmænd, nævninger eller sagkyndige afslås, kan kæres.”

Bestemmelsen har sin oprindelse i lov nr. 90 af 11. april 1916 om rettens pleje, hvor den med en anden formulering var medtaget som § 691, stk. 2.

Ved lov nr. 385 af 20. maj 1992 om ændring af retsplejeloven, straffeloven, færdselsloven og udlændingeloven (Anklagemyndighedens struktur) blev retsplejelovens kapitel 62 om saglig kompetence, hvorunder § 691 hører, nyaffattet. Bestemmelsen fik følgende ordlyd:

”Stk. 2. Afgørelser, hvorved en begæring om sagens påkendelse ved landsret eller under medvirken af domsmænd eller sagkyndige afslås, kan kæres.”

Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen fremgår bl.a. (Folketingstidende 1991-92, tillæg A, lovforslag nr. L 184, sp. 4200):

”Stk. 2 svarer til de gældende regler i § 692, stk. 2, 2. pkt., og § 691, stk. 2, om kære af afgørelser, der afslår nævningebehandling eller domsmænds medvirken.

Bestemmelsen er en undtagelse fra den almindelige regel i § 968, stk. 2, om, at kendelser, der afgives under forberedelse af domsforhandlingen, ikke kan kæres, når kendelsen indebærer sagens fremme ved den pågældende ret.

Bestemmelsen gælder også for afgørelser i medfør af færdselslovens og udlændingelovens regler om domsmænds medvirken, jf. lovforslagets § 3, nr. 1, og § 4.”

Bestemmelsen i retsplejelovens § 691, stk. 2, er omtalt i Retsplejerådets betænkning nr. 994/1983, der ikke indeholdt forslag til ændring af bestemmelsen. Af betænkningen fremgår om § 691, stk. 2, bl.a.:

”3.2.2. *Anvendelse af domsmænd i politisager.*

3.2.2.1. *Domsmænds medvirken i politisager, hvor der er spørgsmål om højere straf end bøde.*

...

Rettens bestemmelse om, at domsmænd skal medvirke, er ikke genstand for appel, jfr. herved retsplejelovens § 691, stk. 2, modsætningsvis.

...

3.2.2.3.3. *Kriterier for domsmænds medvirken i bødesager.*

...

Rettens nægtelse af at lade domsmænd medvirke kan påkæres efter reglen i § 691, stk. 2. Det antages modsætningsvis at følge af bestemmelsen, at en beslutning om, at domsmænd skal medvirke, ikke kan påkæres, jfr. Kommenteret Retsplejelov (3. udgave), bind III, side 11.”

Retsplejelovens § 968, stk. 4

Retsplejelovens § 968, stk. 4, har følgende ordlyd:

”Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan dog, medmindre andet er bestemt i loven, kun kæres, hvis kendelsen eller beslutningen

- 1) angår sagens berømmelse,
- 2) går ud på, at sagen udsættes, afvises eller hæves,
- 3) angår fængsling, beslaglæggelse, ransagning eller lignende,
- 4) angår dørlukning, referat- eller navneforbud, billed- eller lydoptagelse eller tegning,
- 5) pålægger straf eller omkostninger eller
- 6) er rettet mod nogen, som ikke er part i sagen.”

Bestemmelsen har – ligesom retsplejelovens § 691, stk. 2 – sin oprindelse i lov nr. 90 af 11. april 1916 om rettens pleje, hvor den med en anden formulering var medtaget som § 968, stk. 2.

Bestemmelsen blev ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) indsat som stk. 4 i retsplejelovens § 968. Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen (Folketingstidende 2005-06, tillæg A, lovforslag nr. L 168, s. 5433) fremgår bl.a.:

”Stk. 4 viderefører med redaktionelle ændringer den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 968, stk. 2, om begrænsninger i adgangen til at kære kendelser og beslutninger, der afsiges under domsforhandlingen eller under dennes forberedelse. Efter lovforslaget finder begrænsningen i kæreadgangen anvendelse, medmindre andet »er bestemt i loven«. Hermed videreføres med en redaktionel ændring det almindelige forbehold i den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 968, stk. 2. Kærebegrænsningen efter forslaget til stk. 4 gælder således ikke for afgørelserne nævnt i retsplejelovens § 64 (kendelser, hvorved indsigelser mod en dommers habilitet forkastes), § 691, stk. 2 (afgørelser, hvorved en begæring om sagens påkendelse under medvirken af nævninger eller domsmænd afslås), § 703 (beslutninger, hvorved en begæring om sagens overflytning til en anden ret afslås), § 732, stk. 3 (beslutninger, hvorved beskikkelse af forsvarer nægtes), § 745 b, stk. 4 (kendelser om afskæring af forsvarers aktindsigt), og § 856, stk. 9 (kendelser om hemmeligholdelse mv. af vidners navn, stilling og bopæl). Der er med lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændring af den gældende praksis ved domstolene, hvorefter kæremål vedrørende spørgsmål af principiel og væsentlig karakter, herunder vedrørende sagens behandling og pådømmelsens grundlag, undtagelsesvis kan tages under realitetsbehandling uanset kære begrænsningen i den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 968, stk. 2.”

Retsplejelovens bestemmelser om medvirken af domsmænd i sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 53

Ved lov nr. 298 af 6. juni 1984 om ændring af retsplejeloven (Lægdommere i straffesager, rationalisering af sagsbehandlingen ved domstolene m.v.) blev domsmænds medvirken i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 begrænset. Der blev således indsat følgende bestemmelser i retsplejelovens § 688, stk. 3, nr. 2, og § 692, stk. 4, nr. 2:

”§ 688. Ved byretterne, henholdsvis sø- og handelsretten, behandles i første instans de sager, som ikke henhører under landsretterne.

...

Stk. 3. Domsmænd medvirker ikke i:

...

2) sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 53, hvori der alene er spørgsmål om bødestraf,

...

§ 692. Ved landsretterne behandles endvidere afgørelser i anledning af anke eller kære af byretternes domme, kendelser og beslutninger.

...

Stk. 4. Domsmand medvirker ikke i:

...

2) sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 53, hvori der alene er spørgsmål om bødestraf, eller som ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.”.

Den nævnte begrænsning af domsmænds medvirken var ikke medtaget i det fremsatte lovforslag, men fremkom som et ændringsforslag under Folketingets behandling af lovforslaget. Som begrundelse for ændringsforslaget blev der henvist til Justitsministeriets besvarelse af Retsudvalgets spørgsmål nr. 29 af 6. april 1984 (L 79 - bilag 8). Af besvarelsen fremgik bl.a.:

”Spørgsmål 29:

Der ønskes af ministeren udarbejdet forslag til en ordning, hvorefter domsmænd ikke skal medvirke i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53, når der alene er spørgsmål om bødestraf.

Svar:

...

2. Retsplejerådet har i betænkning nr. 994/1983 overvejet spørgsmålet om gennemførelse af en ordning, hvorefter domsmænd i fremtiden kun skal deltage i afgørelsen af sager om spirituskørsel efter færdselslovens § 53, hvis der er spørgsmål om frihedsstraf. Sager om spirituskørsel giver på grund af blodprøvebeviset sjældent anledning til bevisproblemer. Endvidere afgøres både strafudmålingen og frakendelsesspørgsmålet på dette område i praksis efter nøje fastlagte retningslinjer. Om retsplejerådets overvejelser vedrørende spørgsmålet henvises til betænkningen, side 54 ff.

Der er i retsplejerådet enighed om, at det vil være rimeligt og forsvarligt at gennemføre en sådan ændring.

Justitsministeriet kan tiltræde retsplejerådets opfattelse. Domsmandene har som følge af blodprøvebeviset og det faste udmålingsniveau i almindelighed ingen reel mulighed for at øve indflydelse på afgørelsen af sager om spirituskørsel. Også af hensyn til domsmændene selv vil det derfor være rigtigt at gennemføre en ændring, hvorefter lægdommere kun skal deltage i sager om spirituskørsel, såfremt der er spørgsmål om frihedsstraf.”

Ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 om ændring af straffeloven og retsplejeloven mv. (Forenkling og modernisering inden for Justitsministeriets område) blev retsplejelovens § 688, stk. 3, nr. 2, og § 692, stk. 4, nr. 2, ændret, hvorved domsmænds medvirken i sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 53 blev yderligere begrænset. Om begrundelsen for denne be-

grænsning anføres i lovforslagets almindelige bemærkninger bl.a. (Folketingstidende 1989-90, tillæg A, lovforslag nr. L 23, sp. 774-776):

”8. Domsmands medvirken i sager om spiritus- og promillekørsel.

...

8.3. Sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 giver på grund af de faste promillegrænser og adgangen til at fastslå promillen ved blodprøve typisk kun anledning til bevisvivl, når tiltalte nægter sig skyldig med den begrundelse, at det er en anden, der har ført bilen, at spiritusindtagelse er sket efter kørslen, eller at promillens størrelse er påvirket af medicinindtagelse eller indånding af dampe fra lim, maling eller lignende. Selv når sådanne spørgsmål foreligger, er sagerne imidlertid oftest af ukompliceret karakter. Spørgsmålet om strafudmåling og frakendelsestid afgøres efter nøje fastlagte - skematiske - retningslinier.

På denne baggrund har domsmændene i langt de fleste sager ikke mulighed for at øve en selvstændig indflydelse på sagens udfald, og der afsættes også i praksis kun kort tid til behandlingen af disse sager.

Justitsministeriet finder derfor, at man i forlængelse af de ovenfor nævnte lovændringer uden betænkelighed kan afskaffe domsmænds medvirken i sager om spiritus- og promillekørsel. En undtagelse bør dog efter Justitsministeriets opfattelse gælde de sager, hvor der er spørgsmål om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3. Denne bestemmelse indeholder hjemmel for at skærpe straffen i sager om spirituskørsel, såfremt føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har forvoldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor. Anvendelse af denne bestemmelse om såkaldt groft uforsvarlig kørsel indebærer en konkret vurdering af farligheden ved kørslen, og sagerne medfører ofte frihedsstraf (i 1. gangs tilfælde ved en promille på over 1,50). Det foreslås på denne baggrund, at domsmænd skal medvirke ved behandlingen af disse sager, såfremt der er spørgsmål om højere straf end bøde. Forslaget indebærer, at domsmænd i sager om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3, skal medvirke i samme omfang som hidtil.”

Færdselslovens bestemmelser om medvirken af domsmænd i sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 53

Ved lov nr. 385 af 20. maj 1992 om ændring af retsplejeloven, straffeloven, færdselsloven og udlændingeloven (Anklagemyndighedens struktur) – der er omtalt nedenfor – blev reglerne om domsmænds medvirken i færdselssager samlet i færdselslovens § 119, således at bestemmelserne i retsplejelovens § 688 og § 692 om domsmænds medvirken i sager om overtrædelse af bl.a. færdselslovens § 53 blev ophævet.

Færdselslovens § 119 indeholder i den nugældende affattelse bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 119. Sager om overtrædelse af denne lov og sager om konfiskation efter § 133 a, stk. 2, 2. pkt., behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 76-78 og 80, medmindre sagen kan afgøres med vedtagelse efter § 119 a. Retsplejelovens § 897, stk. 1, finder ikke anvendelse i sager om betinget frakendelse af førerretten.

Stk. 2. Domsmænd medvirker, jf. dog stk. 3, i sager,

- 1) hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde,
- 2) hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten efter § 126, stk. 1, nr. 4, eller
- 3) som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 3. Domsmænd medvirker uanset reglerne i stk. 2 ikke i sager, der

- 1) behandles efter reglerne i retsplejelovens § 831,
- 2) vedrører overtrædelse af § 53,
- 3) vedrører overtrædelse af § 54, stk. 1,
- 4) vedrører overtrædelse af § 56, stk. 1, § 62, stk. 1, eller § 63, stk. 1,
- 5) vedrører overtrædelse af § 117 a eller
- 6) vedrører overtrædelse af §§ 42 og 43 og kan medføre ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af § 126, stk. 1, nr. 10 eller 11.”

Som anført blev reglerne om domsmænds medvirken i færdselssager samlet i færdselslovens § 119 ved lov nr. 385 af 20. maj 1992. I lovforslaget hedder det i de almindelige bemærkninger bl.a. (Folketingstidende 1991-92, tillæg A, lovforslag nr. L 184, sp. 4175-4176):

” 5.1.2. Retsplejerådets overvejelser og forslag

...

For så vidt angår færdselssager gælder en særlig regel i færdselslovens § 119, stk. 3, om, at sager, hvori der opstår spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten, skal behandles efter reglerne om statsadvokatsager. Dette gælder dog ikke fuldt ud med hensyn til domsmænds medvirken, jf. reglerne i § 688, stk. 3, nr. 2, og § 692, stk. 4, nr. 2. Domsmænd medvirker således hverken i byret eller landsret i sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 53, medmindre der er spørgsmål både om højere straf end bøde og om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3, og - i ankesager - at anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Det foreslås, at den ændring af færdselslovens § 119, som er nødvendig som følge af forslaget om ophævelse af sondringen politisager/statsadvokatsager, udformes således, at domsmænd skal medvirke ved behandlingen af sager om ubetinget frakendelse i samme omfang som hidtil. Herudover foreslås det, at færdselslovens § 119 ændres, således at denne bestemmelse indeholder en samlet fremstilling af reglerne om domsmænds medvirken i færdselssager.”

Af de specielle bemærkninger til den foreslåede bestemmelse til færdselslovens § 119 fremgår af samme lovforslag bl.a. (sp. 4217-4218):

”Til § 3

Til nr. 1

...

Samtidig foreslås det, at reglerne i retsplejelovens §§ 688 og 692 om domsmænds medvirken i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 (promille- og spirituskørsel) og færdselslovens § 117, stk. 5, ophæves og i stedet indføres i færdselslovens § 119.

Baggrunden herfor er, at det findes hensigtsmæssigt, at alle særregler om procesmåden i færdselssager findes i færdselsloven.

Endvidere foreslås det, at § 119 fuldt ud beskriver de kriterier, som gælder for sagernes behandling efter kapitel 80 eller 81 samt for domsmænds medvirken, således at der opnås en mere samlet fremstilling heraf.

...

I stk. 2 og 3 fastsættes regler for domsmænds medvirken. Bestemmelserne gælder både for domsmænds medvirken i byretten og landsretten, og er i overensstemmelse med de gældende regler, jf. retsplejelovens §§ 688 og 692. Reglerne kan læses uafhængigt af retsplejeloven.

Domsmænd skal fortsat ikke medvirke i sager, der vedrører overtrædelse af færdselslovens § 117, stk. 5, om kørsel i frakendelsestiden. Hvis en overtrædelse af § 117, stk. 5, skal pådømmes sammen med en anden benægtet lovovertrædelse, der ikke i sig selv ville have medført domsmænds medvirken, skal domsmænd kun medvirke, såfremt kombinationen af lovovertrædelserne må antages at medføre en længere frihedsstraf, end hvis forholdene var pådømt hver for sig.”

Færdselslovens § 119, stk. 2 og 3, er efterfølgende blevet ændret bl.a. ved lov nr. 524 af 6. juni 2007 (Alkoholkoncentration i udåndingsluft, nulgrænse for euforiserende stoffer m.v.), der byggede på betænkning nr. 1486/2007. I lovforslaget hedder det i de almindelige bemærkninger bl.a. (Folketingstidende 2006-07, tillæg A, lovforslag nr. L 180, s. 6537-6542):

”7. Domsmænds medvirken i færdselssager

7.1. Gældende ret

...

I § 119, stk. 3, findes enkelte generelle undtagelser til reglerne om domsmænds medvirken i færdselssager. Hvis bestemmelsen i § 119, stk. 3, fører til, at der ikke skal medvirke domsmænd, skal reglerne i § 119, stk. 2, således fraviges.

...

Færdselslovens § 119, stk. 3, indeholder dog også enkelte undtagelser, som afviger fra retsplejelovens almindelige regler om domsmænds medvirken i straffesager.

Efter færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, medvirker der ikke domsmænd i sager om kørsel i frakendelsestiden efter færdselslovens § 117 a. Dette gælder uanset, om anklagemyndighedens påstand er fængselsstraf. I sådanne sager er det meget enkelt at

vurdere, om tiltalte har gjort sig skyldig i overtrædelse af færdselsloven, ligesom der foreligger meget klare retningslinjer for, hvilken straf der skal idømmes for kørsel i frakendelsestiden.

Det er de samme hensyn, som har ført til, at domsmænd som udgangspunkt ikke medvirker i sager om spirituskørsel efter § 53, jf. færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 3. Bestemmelsen i § 119, stk. 3, nr. 3, indebærer, at domsmænd ikke medvirker i sager, der alene vedrører spirituskørsel uanset, at anklagemyndighedens påstand er fængselsstraf eller ubetinget frakendelse af førerretten.

...

7.2. Udvalgets overvejelser

7.2.1. Indledende overvejelser vedrørende domsmænds medvirken i færdselssager

...

Overordnet har udvalget ud fra ressourcemæssige betragtninger peget på, at det kan være hensigtsmæssigt at begrænse domsmænds medvirken i sager om overtrædelse af færdselsloven.

Udvalget har på den anden side peget på, at en sådan begrænsning ikke må kunne opleves som en svækkelse af retssikkerheden.

Udvalget har taget udgangspunkt i, at de regler, som gælder for domsmænds medvirken i straffesager i almindelighed, også bør fastholdes for så vidt angår færdselssager. Domsmænd bør således fortsat medvirke i færdselssager, når der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller når sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Endvidere har udvalget anført, at de gældende undtagelser fra disse principper i færdselslovens § 119, stk. 3, er rimelige og ubetænkelige, og at de derfor bør fastholdes.

Domsmænd bør således efter udvalgets opfattelse fortsat ikke medvirke i tilståelses-sager, ligesom der ikke er retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved, at domsmænd ikke medvirker i sager om spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden.

Udvalget har peget på, at baggrunden for, at domsmænd ikke medvirker ved behandlingen af sager om kørsel i frakendelsestiden og rene spiritussager, uanset om der bliver spørgsmål om frihedsstraf og ubetinget frakendelse af førerretten, er, at disse sager som udgangspunkt afgøres efter helt faste retningslinjer.

Heller ikke for så vidt angår bevisbedømmelsen er der efter udvalgets opfattelse anledning til at lade domsmænd medvirke i disse sager. Sager om spirituskørsel afgøres i dag som udgangspunkt på grundlag af en blodprøve og vil fremover efter udvalgets forslag om måling af alkoholkoncentrationen i udåndingsluft som bevis i sager om spirituskørsel blive afgjort på grundlag af en udåndingsprøve. Den tvivl, der vil kunne opstå i forbindelse med udtagelse eller måling af blod- eller udåndingsprøver, vil i almindelighed være af meget teknisk karakter, hvilket efter udvalgets opfattelse ikke taler for domsmænds medvirken.

...

7.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder, at reglerne om domsmænds medvirken i færdselssager bør ændres i overensstemmelse med udvalgets overvejelser. Ministeriet har herved lagt vægt på de grunde, som efter udvalgets opfattelse taler for at forenkke reglerne om domsmænds medvirken i sager om overtrædelse af færdselsloven.

...

Det foreslås endvidere, at domsmænd ikke skal medvirke i tilståelsessager, sager om spirituskørsel efter § 53, sager om overtrædelse af den foreslåede nulgrænse og sager om kørsel i frakendelsestiden.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at forslaget, som er i overensstemmelse med udvalgets overvejelser, vil sikre, at der tilvejebringes klarere og mere enkle regler om domsmænds medvirken i færdselssager uden, at der vil blive tale om en svækkelse af retssikkerheden i forbindelse med behandlingen af sådanne sager. Der kan i den forbindelse peges på, at de sager, der efter forslaget ikke skal behandles under medvirken af domsmænd, vil skulle afgøres efter faste retningslinjer på baggrund af en forholdsvis enkel bevisførelse. Den tvivl, der vil kunne opstå i forbindelse med bevisførelsen, vil i almindelighed være af meget teknisk karakter, hvilket ikke taler for domsmænds medvirken.”

Af de specielle bemærkninger til de foreslåede bestemmelser om ændring af bl.a. færdselslovens § 119, stk. 2 og 3, fremgår af samme lovforslag bl.a. (s. 6548-6549):

”Til nr. 16 (færdselslovens § 119, stk. 2-5)

...

Efter den foreslåede § 119, stk. 2, nr. 3, skal domsmænd herudover medvirke i sager, som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse. Der er med en enkelt sproglig ændring tale om en videreførelse af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 119, stk. 2, nr. 4. Bestemmelsen svarer i øvrigt til, hvad der følger af de almindelige regler i retsplejeloven om domsmænds medvirken i straffesager, jf. herved retsplejelovens § 686, stk. 2.

...

Der foreslås endvidere visse ændringer af § 119, stk. 3, der indeholder regler om, at domsmænd ikke medvirker i de angivne sager om overtrædelse af færdselsloven. Den foreslåede bestemmelse er udformet som en undtagelse til den foreslåede bestemmelse i stk. 2. Dette indebærer, at der uanset reglerne i den foreslåede stk. 2 ikke skal medvirke domsmænd i en sag, hvis betingelserne i den foreslåede stk. 3 er opfyldt.”

I færdselslovens § 119, stk. 3, blev der ved lov nr. 716 af 25. juni 2010 (Skærpet indsats mod vanvidskørsel, indførelse af alkoholordning og udvidet mulighed for udenretlig vedtagelse af førerretsfrakendelse m.v.) indsat et nyt nr. 4, hvorefter domsmænd heller ikke skal medvirke i

sager om bl.a. overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1 (kørsel uden førerret). Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget (Folketingstidende 2009-10, tillæg A, lovforslag nr. L 179, s. 41-42) fremgår bl.a.:

”5. Domsmands medvirken i sager om kørsel uden at have erhvervet førerret

5.1. Gældende ret

5.1.1 Færdselslovens § 119

En sag om overtrædelse af færdselsloven behandles som øvrige straffesager ved domstolene, medmindre sagen kan afgøres med vedtagelse efter færdselslovens § 119 a, jf. punkt 4 ovenfor.

Efter færdselslovens § 119, stk. 2, medvirker domsmænd i sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, om ubetinget førerretsfrakendelse efter § 126, stk. 1, nr. 5 (forsætligt har voldt skade på andres person eller ting eller nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført motordrevet køretøj på særlig hensynsløs måde), eller som skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Dog medvirker der efter færdselslovens § 119, stk. 3, ikke domsmænd i sager, som behandles som tilståelsessager efter retsplejelovens § 831, sager om spirituskørsel, sager om kørsel med euforiserende stoffer mv. i blodet og sager om kørsel i frakendelsestiden. Begrundelsen herfor er, at sådanne typer af sager sjældent vil give anledning til bevistvivl eller problemer med hensyn til sanktionsfastsættelsen. Den tvivl, der kan opstå i forbindelse med bevisførelsen, vil i almindelighed være af meget teknisk karakter, og sagerne afgøres efter faste retningslinjer, hvilket taler for, at domsmænds medvirken ikke er nødvendig.

...

5.2. Justitsministeriets overvejelser

Bevisførelsen i sager om kørsel uden at have erhvervet førerret vil typisk bestå i en konstatering af, at den tiltalte har ført et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, og at den tiltalte ikke har erhvervet førerret til det pågældende køretøj.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de samme hensyn, som ligger bag de gældende regler om, at domsmænd ikke medvirker i sager om spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden mv., også gør sig gældende i sager om kørsel uden at have erhvervet førerret. Der bør derfor ved spørgsmålet om domsmænds medvirken også gælde de samme regler for denne type af sager.

På den baggrund foreslås, at domsmænd uanset strafpåstanden ikke medvirker i sager om kørsel uden at have erhvervet førerret efter færdselslovens § 56, stk. 1 (med motorkøretøj), § 62, stk. 1 (med traktor og motorredskab), og § 63 a (med stor knallert).”

Færdselslovens § 119, stk. 3, er senest ændret ved lov nr. 534 af 27. marts 2021 (Skærpet indsats mod vanvidskørsel), hvorved der bl.a. blev indsat en ny bestemmelse som nr. 6, hvorefter

domsmænd heller ikke skal medvirke i sager om overtrædelse af færdselslovens § 42 og § 43 (hastighedsovertrædelser), der kan medføre ubetinget førerretsfrakendelse efter lovens § 126, stk. 1, nr. 10 og 11 (kørsel med hastighed på over 200 km/t og hastighedsoverskridelse på mere end 100 pct. ved kørsel med mere end 100 km/t). Bestemmelsen blev indsat i lovforslaget i forbindelse med Folketingets Transportudvalgs behandling af lovforslaget. I Transportudvalgets betænkning af 15. marts 2021 er herom anført (Folketingstidende 2020-21, tillæg B, lovforslag nr. L 127, s. 3):

”Ifølge færdselslovens § 119, stk. 2, medvirker domsmænd ved rettens behandling af sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten efter § 126, stk. 1, nr. 4, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Ifølge færdselslovens § 119, stk. 3, medvirker domsmænd uanset reglerne i stk. 2 dog ikke i sager, der behandles efter reglerne i retsplejelovens § 831 (tilståelsessager), eller sager, der vedrører overtrædelse af § 53 (spirituskørsel), § 54, stk. 1 (kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer), § 56, stk. 1, § 62, stk. 1, § 63, stk. 1 (kørsel uden erhvervet kørekort), eller § 117 a (kørsel i frakendelsestiden).

De sager, hvor der ifølge § 119, stk. 3, ikke skal medvirke domsmænd, er karakteriseret ved, at de typisk har en bevismæssig ukompliceret karakter og ikke nødvendiggør en retlig/skønmæssig vurdering af den kørsel, der er tale om. Sanktionen i de pågældende sager er endvidere forudsigelig.

Det er Transportministeriets opfattelse, at sager, hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af § 126, stk. 1, nr. 10 (kørsel med en hastighed over 200 km i timen) eller 11 (kørsel med en hastighed over 100 km i timen med en samtidig overskridelse af hastighedsgrænsen med mere end 100 pct.) har en tilsvarende ukompliceret karakter, og at sanktionen er tilsvarende forudsigelig.

Af hensyn til ressourceanvendelsen hos straffesagskædens aktører finder Transportministeriet, at sager, hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af § 126, stk. 1, nr. 10 eller 11, tillige skal kunne behandles uden medvirken af domsmænd.

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes et nyt nummer som nr. 6 i § 119, stk. 3, hvoraf følger, at domsmænd ikke vil skulle medvirke i sager, der vedrører overtrædelse af §§ 42 og 43, og som kan medføre ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 10 eller 11.”

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at retsplejelovens § 691, stk. 2, ikke udelukker, at landsrettens kendelse om, at der skal medvirke domsmænd i straffesagen mod T, kan kæres til Højesteret. Dette følger af Højesterets kendelse, som er optrykt i UfR 1938.1019, hvor Høje-

steret tillod kære af en afgørelse, hvor landsretten havde bestemt, at der skulle medvirke domsmænd ved behandlingen af straffesagen. Hertil kommer, at landsretterne flere gange har behandlet kæremål om medvirken af domsmænd, selv om byretten havde bestemt, at sagen skulle behandles under medvirken af domsmænd, jf. UfR 2006.1361Ø og TfK 2022.176V.

Ved vurderingen af, om kæremålet kan påkæres, må der også lægges vægt på, at sagen rejser spørgsmål af principiel karakter vedrørende domsmænds medvirken i sager om spirituskørsel, hvor der er nedlagt påstand om udvisning. Der ses ikke i forarbejderne til færdselsloven at være taget stilling til spørgsmålet, og der foreligger divergerende landsretspraksis på området.

Omstændighederne i denne sag kan således sammenlignes med anvendelsen af retsplejelovens § 968, stk. 4, hvor der i retspraksis er skabt en adgang til kære, hvis kendelsen angår principielle spørgsmål eller spørgsmål af fundamental betydning for sagens videre behandling.

Såfremt kæremålet tages under behandling, bør Højesteret stadfæste byrettens kendelse om, at straffesagen mod T skal behandles uden medvirken af domsmænd. Der kan herved henvises til, at det fremgår direkte af ordlyden af færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2 og 4, der er undtagelsesbestemmelser til færdselslovens § 119, stk. 2, at domsmænd ikke skal medvirke i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 eller § 56, stk. 1.

Hertil kommer, at det af forarbejderne til færdselslovens § 119, stk. 3, fremgår, at der uanset reglerne i § 119, stk. 2, ikke skal medvirke domsmænd i en sag, hvis betingelserne i stk. 3 er opfyldt. Endvidere fremgår af forarbejderne, at bestemmelsen er begrundet i ressourcemæssige betragtninger, og at bevisbedømmelsen i sagerne ikke taler for domsmænds medvirken, ligesom sagerne som udgangspunkt afgøres efter helt faste retningslinjer.

På denne baggrund – og uanset bemærkningerne i forarbejderne om hensynene bag bestemmelsen i færdselslovens § 119, stk. 3 – bør straffesagen behandles uden medvirken af domsmænd.

T har anført navnlig, at Højesteret må afvise kæremålet, idet der ikke i retsplejelovens § 691, stk. 2 er hjemmel til at kære landsrettens afgørelse. Ordlyden af bestemmelsen er meget klar, og det er således alene afgørelser, hvor det bestemmes, at der ikke skal medvirke domsmænd,

der kan kæres. Højesterets kendelse i UfR 1938.1019, hvor kære under særlige omstændigheder blev tilladt, ændrer ikke herved.

Hvis Højesteret tillader kæremålet, bør straffesagen behandles under medvirken af domsmænd, da påstanden om udvisning medfører, at sagen er særlig indgribende for hende.

Hertil kommer, at færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, hvoraf det fremgår, at domsmænd ikke medvirker i sager om spirituskørsel, skal fortolkes indskrænkende, da den er en undtagelsesbestemmelse fra hovedreglen i § 119, stk. 2, om, at domsmænd medvirker.

Endvidere blev færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, indført af ressourcemæssige årsager på et område, hvor der i udgangspunktet gælder helt standardiserede sanktioner i form af bøde, kortere frihedsstraffe og førerretsfrakendelse. Det må også tages i betragtning, at anklagemyndigheden – ligesom tilfældet er i denne sag – som noget nyt er begyndt at nedlægge påstand om udvisning i sager om spirituskørsel. Det gjorde man ikke, da undtagelsesbestemmelsen i færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, blev indført.

Afgørelsen af spørgsmålet om udvisning i en straffesag, navnlig af en EU-borger, indebærer vurderinger og overvejelser af en helt anden karakter og falder dermed uden for de hensyn, der ligger til grund for undtagelsesbestemmelsen i færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2. Det gælder særligt i denne sag, hvor udvisning vil berøve hende muligheden for at udnytte sin ret til fri bevægelighed efter EU-retten, og hvor det vil have afgørende betydning for beskyttelsen af hendes ret til familieliv.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstillinger

T er tiltalt i syv forhold. Tre forhold medfører isoleret set alene bødestraf. Hertil kommer to forhold vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 53, stk. 1, om spirituskørsel og to forhold vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, 1. pkt., om kørsel uden førerret. Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om fængselsstraf, ubetinget frakendelse af førerretten og udvisning i medfør af udlændingelovens § 24, nr. 2. Byretten traf afgørelse om, at straffesagen behandles uden medvirken af domsmænd, mens landsretten traf afgørelse om, at der skal medvirke domsmænd.

Sagen angår i første række, om kæremålet kan tages under påkendelse, jf. retsplejelovens § 691, stk. 2, og § 968, stk. 4. I givet fald er spørgsmålet, om straffesagen på grund af udvisningspåstanden skal behandles under medvirken af domsmænd, jf. færdselslovens § 119, stk. 3, jf. stk. 2.

Påkendelse af kæremålet

Retsplejelovens § 691, stk. 2, bestemmer bl.a., at afgørelser, hvorved en anmodning om behandling af en straffesag under medvirken af domsmænd afslås, kan kæres. Bestemmelsen har til formål at tilvejebringe hjemmel for, at sådanne afgørelser kan kæres, idet retstilstanden uden bestemmelsen ville være, at afgørelserne som udgangspunkt ikke kunne kæres, jf. retsplejelovens § 968, stk. 4.

Højesteret finder, at § 691, stk. 2, ikke i sig selv afskærer, at afgørelser om, at domsmænd skal medvirke under behandlingen af en straffesag, kan kæres.

Om kæremålet skal tages under påkendelse, afhænger herefter i første række af § 968, stk. 4, der bestemmer, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse i en straffesag – med de i bestemmelsen nævnte undtagelser (nr. 1-6) – ikke kan kæres. Den påkærede kendelse er ikke omfattet af de nævnte undtagelser, men efter retspraksis kan et kæremål, der ikke er omfattet af undtagelserne, tages under påkendelse, hvis kæremålet rejser spørgsmål, der har fundamental betydning for sagens videre behandling, eller spørgsmål af vidtrækkende principiel betydning.

Højesteret finder, at det har fundamental betydning for sagens videre behandling, om der skal medvirke domsmænd, og at dette spørgsmål tillige er af vidtrækkende principiel betydning. Højesteret tager derfor kæremålet under påkendelse.

Medvirken af domsmænd

Færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2 og 4, bestemmer bl.a., at domsmænd ikke skal medvirke i sager, der vedrører overtrædelse af færdselslovens § 53 om spirituskørsel eller § 56, stk. 1, om kørsel uden førerret.

I forarbejderne til lov nr. 524 af 6. juni 2007 – hvorved den nugældende § 119, stk. 3, nr. 2, blev indført – er anført, at § 119 fuldt ud beskriver de kriterier, som gælder for domsmænds medvirken. Endvidere er det anført i forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 – hvorved et nyt nr. 4 blev indført i § 119, stk. 3 – at hvis bestemmelsen i § 119, stk. 3, fører til, at der ikke skal medvirke domsmænd, skal § 119, stk. 2, om de tilfælde, hvor domsmænd skal medvirke, fraviges.

Spørgsmålet er herefter, om den omstændighed, at anklagemyndigheden har nedlagt påstand om udvisning, medfører, at der – uanset færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2 og 4 – skal medvirke domsmænd under behandlingen af sagen.

Tre dommere – Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt og Lars Hjortnæs – udtaler:

Vi bemærker, at behovet for medvirken af domsmænd i sager, hvor der også er spørgsmål om udvisning, kan forekomme at være anderledes end anført i forarbejderne, hvor der er peget på, at bl.a. sager om spirituskørsel og kørsel uden førerret afgøres efter faste retningslinjer på baggrund af en forholdsvis enkel bevisførelse. Det følger imidlertid af færdselslovens klare ordlyd og forarbejder, at domsmænd ikke medvirker i disse sager, og vi finder, at det må være lovgivningsmagtens opgave at tage stilling til, om og i givet fald i hvilket omfang der kan være grund til at begrænse undtagelserne i § 119, stk. 3.

Vi stemmer derfor for at stadfæste byrettens kendelse.

To dommere – Jan Schans Christensen og Mohammad Ahsan – udtaler:

Af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder vi, at der skal medvirke domsmænd under behandlingen af straffesagen mod T.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Konklusion

Højesteret stadfæster byrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Byrettens kendelse stadfæstes.